

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
106 20 Stockholm

Uppdrag om nationella prov

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk att kvalitetssäkra de nationella proven i grundskolan, sameskolan och specialskolan samt i gymnasieskolan och vuxenutbildningen för att säkerställa att syftet med de nationella proven uppfylls.

Skolverket ska

1. se över och förtydliga anvisningarna till skolhuvudmännen om hantering, förberedelse, genomförande, bl.a. när det gäller användande av tekniska hjälpmedel, och bedömning i fråga om nationella prov i syfte att säkerställa att alla elever får likvärdiga förutsättningar vid sådana prov,
2. fortsätta, och vid behov utveckla, arbetet med olika former av kompetensutveckling och stöd till lärare inom området bedömning och betygssättning,
3. informera lärare och rektorer på vilka olika sätt sambedömning kan genomföras och också sprida goda exempel på sambedömning som har visat sig leda till en mer likvärdig bedömning och betygssättning,
4. kvalitetssäkra ämnes- och kursproven så att de bättre än i dag kan användas för att bedöma kunskapsutvecklingen över tid, bl.a. genom att säkerställa att proven håller en jämn svårighetsgrad så det blir möjligt att år från år följa och jämföra olika skolors och huvudmäns resultat från de nationella proven,
5. se över modellen för sammanvägning av en elevs resultat på delprov till ett provbetyg i syfte att säkerställa att kunskapsutvecklingen kan följas över tid även efter byte av betygsskala,
6. utveckla redovisningarna av resultat på nationella prov så att de blir mer analyserande och på så vis ett bättre stöd för den nationella uppföljningen av skolans resultat, t.ex. att det ingår jämförelse inom och mellan skolor och huvudmän, jämförelse av bakgrundsfaktorer,

- resultatutvecklingen över tid, koppling till andra nationella och internationella uppföljningar och utvärderingar samt slutsatser, och
7. föreslå, inom ramen för den årliga redovisningen av de nationella proven, hur resultaten på de nationella proven i matematik kan användas för att ge information om kunskapsutvecklingen inom olika områden, t.ex. geometri och aritmetik.

Vid genomförandet av uppdraget ska Skolverket samråda med Statens skolinspektion.

Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet. Uppdragen enligt punkterna 1, 5 och 7 ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 oktober 2012. Skolverket ska sedan i årsredovisningen årligen redovisa hur uppdraget i sin helhet fortlöper. En slutlig redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 16 juni 2014.

Ärendet

I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr.16, s. 46) angav regeringen följande. För att nationella prov ska kunna bidra till en likvärdig och rättvis betygsättning krävs det att de genomförs på ett rättssäkert sätt och att bedömningen är objektiv. Regeringen avser därför att ge Skolverket i uppdrag att kvalitetssäkra de nationella proven. Regeringen har beräknat att 15 miljoner kronor ska avsättas per år från och med 2013.

Skolverket ska kontinuerligt bedöma behov av och utveckla prov och bedömningsmaterial inom provbankerna, diagnostiska material och nationella ämnes-, kurs- och slutprov samt anpassa dessa till olika elevgruppers behov i enlighet med det uppdrag som gavs i myndighetens regleringsbrev för 2009. Med anledning av införandet av den reformerade gymnasieskolan hösten 2011, där bl.a. nya ämnesplaner införs, fick Skolverket i juli 2010 i uppdrag att utveckla nationella kursprov för gymnasieskolan och motsvarande utbildning och den gymnasiala vuxenutbildningen i ämnena svenska och svenska som andraspråk, matematik samt engelska (U2010/4021/G). Statens skolinspektion fick i augusti 2009 i uppdrag att ansvara för viss central rättning av nationella prov inom grundskolan och gymnasieskolan (U2009/4877/G). I uppdraget ingår att samla in ett urval av kopior på rättade elevlösningar och genomföra ytterligare en rättning av dessa. Resultat av den centrala rättningen ska kunna utgöra ett underlag för fördjupad granskning inom ramen för Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning.

Enligt Skolverkets regleringsbrev har verket ett uppdrag att samla in resultaten på samtliga genomförda nationella prov på delprovsnivå i grundskolan och motsvarande skolformer (U2011/4140/S). Med start

läsåret 2011/12 ska även resultaten på samtliga kursprov i gymnasieskolan samlas in (totalinsamling). Insamlingarna ska även göras på delprovsnivå. Skolverket ska på ett lättillgängligt sätt publicera ett statistiskt material där skillnaden mellan betygsresultat i ämnesbetyg och på nationella prov i svenska, svenska som andraspråk, matematik, naturorienterande ämnen och engelska i årskurs 9 framgår på skolnivå. För samtliga ämnen ska avvikelsen framgå för det senaste läsåret. För svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska ska även avvikelsen de senaste fyra åren framgå. För gymnasieskolan ska motsvarande statistik publiceras där skillnaden mellan betygsresultat i kursbetyg och på nationella prov framgår på skolnivå. Skolverket ska också, i samarbete med Skolinspektionen, redovisa eventuella avvikelser mellan ursprunglig rättning och Skolinspektionens centrala rättning av nationella prov i den utsträckning det är möjligt.

Skolverket har också i uppdrag att ansvara för och förbereda införandet av nationella prov i SO-ämnena och NO-ämnena i årskurs 6 samt SO-ämnena i årskurs 9. Proven införs 2014. En obligatorisk utprovning av proven genomförs under 2013.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen anser att det är viktigt med tidig uppföljning och tidiga insatser för att ge alla elever förutsättningar att nå de nationella målen och kunskapskraven. Skolan måste ha fungerande rutiner för kontinuerlig uppföljning och avstämning av elevernas kunskaper i syfte att tidigt upptäcka elever som har svårt att nå kunskapskraven. De nationella proven är ett betydelsefullt stöd i lärarnas arbete med uppföljning, kunskapsbedömning och betygssättning av eleverna. De nationella proven skapar också förutsättningar för nationell likvärdighet och betygssättning. Deltagande i nationella prov är även viktigt för eleverna, eftersom det ger dem en möjlighet att visa sina kunskaper i ett nationellt kvalitetssäkrat prov som är utvecklat för att pröva elevernas kunskaper mot kunskapskraven i kurs- och ämnesplaner. Proven kan vidare bidra till en ökad tydlighet i informationen till elever och vårdnadshavare om elevernas kunskapsutveckling.

Syftet med de nationella proven i grundskolan, sameskolan och specialskolan är att de ska användas för att ge information för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och, för de årskurser där det finns betyg, även som stöd för betygssättningen. I gymnasieskolan och vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de nationella proven stödja en likvärdig bedömning och betygssättning. De nationella proven bidrar därmed på ett viktigt sätt till att ge underlag för en analys av i vilken utsträckning målen för utbildningen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå.

För att nationella prov ska kunna bidra till en likvärdig bedömning och betygssättning krävs att de genomförs på ett rättssäkert och enhetligt sätt samt att bedömningen av elevlösningarna är objektiv. Det är också viktigt att proven utformas på ett sådant sätt att det går att jämföra kunskapsutvecklingen över tid. Både Skolverket och Skolinspektionen har lyft fram brister med den likvärdiga bedömningen och betygssättningen i grund- och gymnasieskolan. De nationella proven är i nuläget inte heller utformade att med säkerhet mäta kunskapsutvecklingen över tid. Mot denna bakgrund anser regeringen att ytterligare insatser inom området är nödvändiga i syfte att kvalitetssäkra att syftet med de nationella proven uppfylls.

Som ett ytterligare led i regeringens arbete att främja en likvärdig bedömning och betygssättning av nationella prov har Skolinspektionen denna dag fått ett förtydligt uppdrag om viss central rättning av nationella prov (U2011/6544/GV).

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Annika Hellewell

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Riksdagen/utbildningsutskottet
Statens skolinspektion